

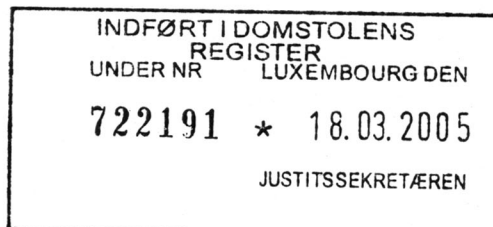

10

**RÅDET FOR
DEN EUROPÆISKE UNION**

Bruxelles, den 17. marts 2005

DEN JURIDISKE TJENESTE

TIL PRÆSIDENTEN FOR OG MEDLEMMERNE
AF DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL

SKRIFTLIGE UDTALELSER

indgivet i medfør af artikel 23, andet afsnit, i statuten for Domstolen

af

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION

repræsenteret ved Henrik VILSTRUP, medlem af Rådets Juridiske Tjeneste, Fernando FLORINDO GIJÓN og Rita LIUDVINAVICIUTE-CORDEIRO, juridiske råder i Rådets Juridiske Tjeneste, i egenskab af Rådets befuldmægtigede, der har indvilget i, at forkyndelser kan sendes pr. telefax til nr. +0032.2.285.56.56, samt eventuelt til følgende adresse: Conseil de l'Union européenne, Greffe du Service juridique, à l'attention de M. Henrik Vilstrup, M. Fernando Florindo Gijón og Mme Rita Liudvinaviciute-Cordeiro, rue de la loi, 175, 1048 Bruxelles

i sag C-479/04

Laserdisken ApS

mod

Kulturministeriet

vedrørende en anmodning fra Østre Landsret (Danmark) til Domstolen om præjudiciel afgørelse i medfør af EF-traktatens artikel 234 navnlig for så vidt angår gyldigheden af artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT L 167 af 22.06.2001, s. 10).

INDHOLD

I.	INDLEDNING	3
II.	RETLIG RAMME	3
	A) Konsumtion.....	3
	B) Konsumtion af ophavsret og beslægtede rettigheder i Domstolens retspraksis	6
	C) Konsumtion af intellektuelle ejendomsrettigheder i fællesskabslovgivningen	11
	D) Konsumtion af ophavsret og beslægtede rettigheder i internationale aftaler, som Fællesskabet har godkendt.....	13
	E) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001	14
III.	RETLIGE BETRAGTNINGER.....	15
	A) Proportionalitetsprincippet	15
	B) Konkurrencepolitikken.....	18
	C) Ytringsfriheden.....	20
	D) Hjemmel	23
	E) Forbindelserne med tredjelande	23
	F) Andet.....	24
IV.	KONKLUSION.....	26

I. INDLEDNING

1. Ved beslutning af 16. november 2004 har Østre Landsret (Danmark) stillet Domstolen følgende spørgsmål:

"1. Er artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet ugyldig?

2. Er artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet til hinder for, at en medlemsstat bibeholder international konsumtion i lovgivningen?"

2. Rådet begrænser sine udtalelser til det første spørgsmål, der drejer sig om gyldigheden af artikel 4, stk. 2, i direktiv 2001/29/EF. Det fastholder, at denne bestemmelse er i overensstemmelse med traktaten, at den ikke strider imod Fællesskabets internationale forpligtelser eller grundlæggende rettigheder såsom ytringsfriheden, og at den derfor ikke er ugyldig.

II. RETLIG RAMME

A) Konsumtion

3. Konsumtion er en bestemmelse om, at hvis indehaveren af en ophavsret eller en dermed beslægtet ret til et beskyttet værk giver sit samtykke til at bringe fysiske medier for dette værk i omsætning, kan vedkommende ikke længere udnytte sin ret på dette marked til at hindre omsætning af disse medier.
4. Konsumtion som begreb anvendes i forbindelse med omsætning af litterære værker og kunstværker, hvor det at stille dem til rådighed for offentligheden er sammenfaldende

med at stille det fysiske medium for værket til rådighed, som det er tilfældet med bøger eller audiovisuelle medier som cd'er eller dvd'er. Det samme gælder ved omsætning af andre produkter, hvor der sammenfald mellem det immaterielle indhold af den industrielle og kommercielle ejendomsret (varemærker og patenter mv.) og dettes fysiske medium.

5. Den egentlige berettigelse af konsumtion skal søges i retfærdighedshensynet: medens det er rimeligt at tillade indehaveren af ophavsretten eller en dermed beslægtet ret at modtage kompensation for, at genstanden bringes på markedet, kan det forekomme urimeligt, at indehaveren modtager vederlag to eller flere gange, når genstanden atter bringes på markedet, eller at vedkommende skulle kunne modsætte sig dette nye salg⁽¹⁾. Berettigelsen skal også søges i de økonomiske interesser hos deltagerne i den kæde, der går fra ophavsmanden til et litterært værk eller et kunstværk til forbrugeren - i den foreliggende hovedsag køberen af mediet for et audiovisuelt værk - herunder også parallelimportøren (såsom Laserdisken ApS).
6. Det vigtigste retlige spørgsmål i forbindelse med konsumtion er den territoriale afgrænsning, dvs. det territoriale omfang af det marked, der skal tages i betragtning for at anse indehaverens spredningsret for at være udtømt. Principielt har landene valgt mellem national konsumtion, international konsumtion eller en selektiv konsumtion, der dækker flere lande. I førstnævnte tilfælde udtømmer rettighedshaveren sin ret, når han giver samtykke til spredning af det fysiske medium i det pågældende land. Hvis landet derimod har valgt international konsumtion, er retten udtømt, så snart ophavsmanden har givet samtykke til, at mediet bringes på markedet i et hvilket som helst land.
7. De økonomiske følger af dette valg er meget vigtige. Hvis man vælger international konsumtion, udvides mulighederne for parallelimport, hvilket skulle føre til konvergens med de priser, der gælder i andre lande, hvor samme fysiske medium

---

¹ Fra et teoretisk synspunkt er der intet til hinder for at forestille sig, at ophavsmanden har en spredningsret, som ikke er genstand for konsumtion.

spredes. Valg af national konsumtion ville derimod give ophavsmanden mulighed for bedre at styre udnyttelsen af sit værk. I forbindelse med audiovisuelle værker - som hovedsagen drejer sig om - kan ophavsmændene tidsmæssigt forskyde de forskellige former for udnyttelse (udstilling i lokaler, leje, salg af kassetter eller andre medier, tilrådighedsstillelse ...) i de forskellige lande, alt efter disses særlige karakteristika. De kan også overdrage udnyttelsesrettighederne til forskellige virksomheder i forskellige lande, hvilket kan være en fordel for ophavsmænd eller personer, der indtræder i disses rettigheder, og som ikke råder over et omfattende netværk, eftersom licenshaveren i et land, der investerer i salgsfremstød for et værk, ikke behøver at frygte free-rider-adfærd fra licenshavere i andre lande, hvor et salgsfremstød ikke er nødvendigt og/eller ikke finder sted.

8. Forenklet kan man sige, at valget af regelsættet om konsumtion - som blot er en begrænsning af spredningsretten - bygger på det samme teoretiske grundlag som enhver begrundelse for beskyttelsen af intellektuel ejendomsret til litterære værker og kunstværker. Rent økonomisk må mindre beskyttelse antages at føre til mindre vederlag for de ophavsmænd og rettighedshavere, der nyder godt af beskyttelsen, hvilket på den ene side vil kunne reducere den pris, forbrugeren skal betale, men på den anden side reducere produktionen og/eller begrænse udbuddet af litterære værker og kunstværker. Filosofisk set er spørgsmålet endnu mere komplekst: de intellektuelle ejendomsrettigheder bestemmer indirekte, hvilket vederlag der rimeligvis skal tilkomme ophavsmændene og andre rettighedshavere, og direkte, hvor stor kontrol en ophavsmand eller mere generelt en rettighedshaver bør have over et litterært værk eller et kunstværk. Det er lovgiveren, der bestemmer, hvilket niveau der er passende for vederlaget, og hvilken form denne kontrol skal antage.
9. På denne baggrund skal lovgiveren regulere dels de rettigheder, en ophavsmand skal have i forhold til sit værk, og dels inden for hvilke grænser disse rettigheder skal udøves, herunder spørgsmålet om konsumtion af ophavsmandens spredningsret og territorial begrænsning af denne konsumtion.

B) Konsumtion af ophavsret og beslægtede rettigheder i Domstolens retspraksis

10. Som Domstolen har påpeget⁽²⁾, har ophavsret og beslægtede rettigheder økonomisk karakter, idet de giver mulighed for at udnytte omsætningen af det beskyttede værk kommercielt. Eftersom denne udnyttelse af ophavsretten og beslægtede rettigheder er en form for kontrol med omsætningen fra rettighedshavernes side, rejser den de samme problemer som udnyttelsen af industriel og kommerciel ejendomsret. Litterær og kunstnerisk ophavsret kan ligesom industriel og kommerciel ejendomsret påvirke handelen med varer og tjenesteydelser samt konkurrenceforholdene inden for Fællesskabet⁽³⁾. Derfor hører disse rettigheder, efter Domstolens faste retspraksis, under traktatens anvendelsesområde, og dennes almindelige regler finder anvendelse, selv om rettighederne i mangel af EF-harmoniseringsregler er omfattet af national lovgivning.
11. Giver den økonomiske udnyttelse af ophavsretten sig udslag i, at værket inkorporeres i et fysisk medium, finder traktatens artikel 28 og 30 anvendelse på sådanne mediers omsætning.
12. Som følge af kravet om at forene de nationale bestemmelser om beskyttelse af intellektuel ejendomsret med fællesskabsprincipperne om fri bevægelighed for varer har Domstolen gennem tiden udarbejdet principper for sin retspraksis for at sikre, at traktatens mål gennemføres, og at det fælles marked fungerer. Domstolen er af

---

² Jf. Domstolens dom af 20. oktober 1993, *Phil Collins*, forenede sager C92/92 og C-326/92, Sml. s. I-1545, præmis 21.

³ *Ibidem*, præmis 22.

den opfattelse, at de nationale bestemmelser ikke kan finde anvendelse, hvis den beskyttelse, de yder indehaveren af den intellektuelle ejendomsret, er mere vidtgående end det specifikke formål med den pågældende intellektuelle ejendomsret. I så fald kan traktatens artikel 30 ikke påberåbes som begrundelse for restriktioner i samhandelen. Domstolen har således taget stilling til konsumtion af rettigheder. Hvis indehaveren af en intellektuel eller kommerciel ejendomsret udøver denne ret med henblik på at hindre indførsel i en medlemsstat af et produkt fra en anden medlemsstat, hvor dette produkt lovligt er blevet bragt i omsætning af samme rettighedshaver eller med dennes samtykke, udgør dette ifølge Domstolens faste retspraksis en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner som omhandlet i traktatens artikel 28, og som ikke er begrundet i hensynet til beskyttelse af industriel eller kommerciel ejendomsret, jf. traktatens artikel 30.

13. I sin dom af 8. juni 1971 *Deutsche Grammophon*⁽⁴⁾ har Domstolen udtalt, at såfremt en med ophavsretten beslægtet ret påberåbes til støtte for et forbud, som retter sig mod salg i en medlemsstat af produkter, der er bragt i omsætning på en anden medlemsstats område af rettighedens indehaver eller med dennes samtykke, og som alene begrundes med, at varerne ikke er blevet bragt i omsætning på nationalt område, er et sådant forbud i strid med traktatens hovedformål, som er at forene de nationale markeder i ét fælles marked, idet et sådant forbud medvirker til at isolere de nationale markeder⁽⁵⁾.
14. Domstolen gjorde i *Musik-Vertrieb membran*-dommen⁽⁶⁾ opmærksom på, at indehaveren af en industriel og kommerciel ejendomsret, der er beskyttet af en medlemsstats lovgivning, ikke kan påberåbe sig denne lovgivning med henblik på at modsætte sig import af en vare, der af rettighedshaveren selv eller med dennes samtykke på lovlig vis er bragt på markedet i en anden medlemsstat. Domstolen pointerede, at det samme

---

⁴ Sag 78/70, Sml. s. 487.

⁵ Ibidem, præmis 12

⁶ Dom af 20. januar 1981. *Musik-Vertrieb membran*, forenede sager 55/80 og 57/80, Sml. s. 147.

gælder for ophavsretten, hvis kommercielle udnyttelse rejser samme problemer som udnyttelsen af en anden industriel eller kommerciel ejendomsret. Følgelig kan hverken indehaveren af en ophavsret eller dennes licenshaver, eller et ophavsretsselskab, som handler i indehaverens eller licenshaverens navn, under henvisning til den eneret til udnyttelse, som ophavsretten giver, hindre import af lydbærere, der indeholder beskyttede værker, og som af indehaveren selv eller med dennes samtykke på lovlig måde er bragt på markedet i en anden medlemsstat.

15. Denne retspraksis, hvor ophavsretten sidestilles med anden industriel og kommerciel ejendomsret, blev bekræftet i *Dansk Supermarked*-dommen⁽⁷⁾, hvor Domstolen anvendte konsumptionsprincippet på lovgivningen om ophavsret og lovgivningen om varemærkeret samtidig⁽⁸⁾.
16. Domstolen har derimod set bort fra traktatens artikel 28 og 30 (tidl. artikel 30 og 36) og konsumptionsprincippet i to domme, som blev afsagt i 1987 og 1988⁽⁹⁾, og tilkendt ophavsmanden ret til at kontrollere værkets specifikke anvendelse ved udøvelsen af retten til gengivelse og fremførelse. *Basset*-sagen vedrørte fortolkningen af fransk lov af 11. marts 1957 om opkrævning af en tillægsafgift for mekanisk gengivelse i forbindelse med offentlig fremførelse på grundlag af lydbærere af værker, som er beskyttet af en ophavsret, i medfør af hvilken ophavsmanden kan tillade fremstilling med henblik på specifik anvendelse⁽¹⁰⁾. Domstolen fandt, at tillægsafgiften er en del af ophavsmandens vederlag og ikke er omfattet af forbuddet i artikel 30, selv om opkrævningen kan medføre en begrænsning af handelen inden for Fællesskabet.

---

⁷ Dom af 22. januar 1981, *Dansk Supermarked*, sag 58/80, Sml. s. 181.

⁸ Præmis 10 og 12 heri.

⁹ Dom af 9. april 1987, *Basset*, sag 402/85, Sml. s. 1747, og dom af 17. maj 1988, *Warner Brothers*, sag 158/86, Sml. s. 2605.

¹⁰ Ophavsmanden kan f.eks. afstå gengivelsesretten til markedsføring til fabrikanten med henblik på privat anvendelse og opkræve en tillægsafgift for mekanisk gengivelse i tilfælde af fremførelse af hans registrerede værk.

17. I *Warner Brothers-sagen*⁽¹¹⁾ fandt Domstolen, at traktatens artikler 28 og 30 ikke er til hinder for anvendelsen af en national lovgivning, som giver ophavsmanden mulighed for at gøre udlejning af videogrammer betinget af, at ophavsmanden giver sit samtykke, uanset om videogrammerne allerede med dennes tilladelse er blevet bragt i omsætning i en anden medlemsstat, efter hvis lovgivning ophavsmanden kan kontrollere det første salg, men ikke forbyde udlejning. Domstolen præciserer, at muligheden for at forbyde udlejning af et videogram hænger sammen med ophavsmandens væsentligste særrettigheder, nemlig eneretten til at fremføre værket og eneretten til at fremstille eksemplarer af det, som traktatens bestemmelser ikke anfægter⁽¹²⁾. Denne mulighed er nødvendig for at sikre ophavsmændene til film et rimeligt vederlag på det særlige marked for udlejning, der er forskelligt fra salgsmarkedet.
18. Det følger af denne retspraksis, at indehaverne af en ophavsret eller en beslægtet rettighed ikke kan påberåbe sig deres ret til udnyttelse med henblik på at forhindre import af værker, for så vidt de fysiske bærere af beskyttede værker er bragt i omsætning i Fællesskabet af indehaveren selv eller med dennes samtykke.
19. Det bemærkes, at denne retspraksis altid har været fulgt for nationale bestemmelser, som fastlægger en national konsumtion. Det er klart, at hvis en medlemsstat anvender international konsumtion, kan indehaveren af en ophavsret eller beslægtet rettighed ikke forhindre import af fysiske bærere af beskyttede værker, der er bragt i omsætning af rettighedshaveren selv eller med dennes samtykke, og følgelig kan en mulig konflikt mellem ophavsretten eller den beslægtede rettighed på den ene side og Fællesskabets principper for frie varebevægelser på den anden side ikke komme på tale. Domstolen har dog aldrig rejst spørgsmålet om den mulige ugyldighed af en sådan ordning for national konsumtion, der er indført af medlemsstaterne, men har kun fastslået, at en sådan national konsumptionsordning finder anvendelse på markedsføring af alle fysiske bærere af beskyttede værker, der er bragt i omsætning i Fællesskabet af rettighedshaveren selv eller med dennes samtykke.

---

¹¹ Dom af 17. maj 1988, jf ovenfor.

¹² Præmis 13 heri.

20. Domstolen har således ikke pålagt en territorial afgrænsning af konsumtionen (hverken internationalt eller på fællesskabsplan), men har blot udtalt, at hvis medlemsstaternes myndigheder har valgt national konsumtion, er det relevante marked Fællesskabets marked, og konsumptionsreglen finder anvendelse på alle fysiske bærere, som markedsføres dér af rettighedshaveren eller med dennes samtykke.
21. *Polydor-dommen*⁽¹³⁾ går i samme retning. Her udtalte Domstolen, at et forbud var begrundet, når dets formål var beskyttelse af en ophavsret mod import til Fællesskabet af en vare, der hidrørte fra Portugal (der på det tidspunkt var et tredjeland). Spørgsmålet blev rejst inden for rammerne af associeringsaftalen af 22. juli 1972 mellem Fællesskabet og Portugal. Domstolen fandt, at aftalen mellem Fællesskabet og Portugal ikke havde samme formål som EØF-traktaten, hvis hovedmål er at skabe et enhedsmarked. Den har også kendt for ret, at *"det efter overenskomsten er muligt at anse restriktioner for varehandelen for begrundet af hensyn til beskyttelsen af industriel og kommerciel ejendomsret også i tilfælde, hvor det ville være udelukket at nå det samme resultat inde i Fællesskabet"*.
22. Selv om den retspraksis, der er gennemgået ovenfor, henviser til nationale bestemmelser, finder konklusionen også anvendelse på fællesskabsforanstaltninger, i den forstand at konsumtion inden for Fællesskabet skal omfatte Fællesskabet eller være bredere. Sagen er nemlig, *"at forbuddet mod kvantitative restriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning ifølge Domstolens faste praksis ikke blot gælder for nationale foranstaltninger, men også for foranstaltninger, der udgår fra fællesskabsinstitutionerne (jf. bl.a. dom af 17.5.1984, sag 15/83, Denavit Nederland, Sml. s. 2171, præmis 15, og af 9.8.1994, sag C-51/93, Meyhui, Sml. s. I-3879, præmis 11."*⁽¹⁴⁾.

---

¹³ Dom af 9. februar 1982, *Polydor Limited m.fl. mod Harlequin Records Shops Limited m.fl.*, sag 270/80, Sml. s. 329.

¹⁴ Domstolens dom af 25. juni 1997, *R.Kieffer og R. Thill*, sag C-114/96, Sml. s. I-3629, præmis 27.

C) Konsumtion af intellektuelle ejendomsrettigheder i fællesskabslovgivningen

23. Konsumtion inden for Fællesskabet - sådan som Domstolen har anerkendt i den retspraksis, der er gennemgået ovenfor - har været den regel, fællesskabslovgiveren har valgt til at fastlægge den territoriale afgrænsning af konsumtionen af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder gennem de forskellige fællesskabsinstrumenter, der er vedtaget:

- a) Rådets direktiv 91/250/EØF af 4. maj 1991 om retlig beskyttelse af edb-programmer⁽¹⁵⁾, hvis artikel 4, litra c), bestemmer, at "*første gang en kopi af et edb-program sælges i Fællesskabet af rettighedshaveren eller med dennes tilladelse, er rettighedshaverens ret til at sprede den pågældende kopi inden for Fællesskabet udtømt...*"⁽¹⁶⁾.
- b) Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret⁽¹⁷⁾. Ifølge artikel 9, stk. 1, i dette direktiv skal medlemsstaterne give spredningsret eller eneret til at gøre værkerne tilgængelige for almenheden for så vidt angår udøvende kunstnere med hensyn til optagelser af deres fremførelser, for så vidt angår fremstillere af fonogrammer med hensyn til deres fonogrammer, for så vidt angår producenter af den første optagelse af en film, med hensyn til den originale film eller eksemplarer deraf, samt for så vidt angår radio- eller fjernsynsselskaber med hensyn til optagelser af deres udsendelser. Stk. 2 i nævnte artikel bestemmer, at denne spredningsret "*udtømmes først, når genstanden for første gang sælges i Fællesskabet af rettighedshaveren eller med dennes tilladelse*".

---

¹⁵ EFT L 122 af 17.5.1991, s. 42.

¹⁶ I dom af 16. december 1999 (*Micro Leader Business mod Kommissionen*, sag T-198/98, Sml. s. II-3989, s. 34) udtalte Retten i Første Instans, at selv om indehaveren af ophavsretten antages at have udnyttet denne ret til at forhindre markedsføring i Fællesskabet af kopier af software, som markedsføres i Canada, er der - uden at der herved er taget stilling til anvendelsen af traktatens artikel 86 - tale om en retmæssig udøvelse af ophavsretten.

¹⁷ EFT L 346 af 27.11.1992, s. 61.

- c) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser⁽¹⁸⁾, hvis artikel 5, litra c), bestemmer, at "*første gang et eksemplar af en database sælges i Fællesskabet af rettighedshaveren eller med dennes tilladelse, er rettighedshaverens ret til at udøve kontrol med videresalg af dette eksemplar inden for Fællesskabet udtømt*".
24. Fællesskabslovgiveren har fastlagt samme territoriale gyldighed for konsumtion af de rettigheder, der er knyttet til et EF-varemærke, jf. artikel 13 i Rådets forordning (EF) nr. 40/94 af 20. december 1993 om EF-varemærker⁽¹⁹⁾ og artikel 7 i første direktiv 89/104/EØF af 21. december 1988 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varemærker⁽²⁰⁾. Denne artikel har været genstand for en omfattende retspraksis (bl.a. dom af 11. juli 1996, *Bristol-Myers Squibb m.fl. mod Paranova A/S*, sag C-427/93, C-429/93 og C436/93, Sml. s. I-3457; dom af 4. november 1997, *Parfums Christian Dior SA m.fl. mod Evora BV*, sag C337/95, Sml. s. I-6013, dom af 20. marts 1997, *Phytheron International SA mod Jean Bourdon SA*, sag C-352/95, Sml. s. I-1729; dom af 16. juli 1998, *Silhouette International Schmied GmbH & Co KG mod Hartlauer Handelsgesellschaft mbH*, Sml. s. I-4799; dom af 23. februar 1999, *Bayerische Motorenwerke AG (BMW) m.fl. mod Ronald Karel Deenik*, Sml. s. I-4103; dom af 20. november 2001, *Zino Davidoff SA mod A & G Imports Ltd og Levi Strauss & Co m.fl. mod Tesco Stores Ltd m.fl.*, forenede sager C-414/99-416/99, Sml. s. I-8691, og dom af 30. november 2004, *Peak Holding AB mod Axolin-Elinor AB*, sag C-16/03, endnu ikke offentliggjort).
25. Selv om det ikke er nødvendigt, at konsumtionen har samme geografiske gyldighed for alle intellektuelle ejendomsrettigheder, som fællesskabslovgiveren har indført eller harmoniseret, vil det være vanskeligt at begrunde, at den spredningsret, der er tillagt

---

¹⁸ EFT L 77 af 27.3.1996, s. 20.

¹⁹ EFT L 11 af 14.1.1994, s. 1.

²⁰ EFT L 40 af 11.2.1989, s. 1.

ophavsmanden til et litterært eller kunstnerisk værk, begrænses mere end det, der er tillagt ophavsmanden til en database eller indehaveren af de rettigheder, som man kalder ophavsretsbeslægtede rettigheder. Det er endvidere logisk at anvende samme konsumptionsregel på forskellige intellektuelle ejendomsrettigheder, eftersom tilrådighedsstilling for almenheden ved salg af bærere af audiovisuelle værker (som dem, Laserdisken ApS ønsker at markedsføre) normalt vil være underlagt flere eksklusive godkendelsesrettigheder, nemlig de rettigheder, der tilkommer ophavsmanden eller ophavsmændene og producenten samt ofte indehaveren af varemærket og udøvende kunstnere⁽²¹⁾. Indførelse af international konsumtion af ophavsmandens spredningsret ville således ikke have den virkning, som Laserdisken ApS ønsker, da indehavere af andre rettigheder (beslægtede rettigheder eller varemærkerettigheder) ville kunne modsætte sig parallelimport af lydbærere, som ikke er bragt i omsætning i Fællesskabet af disse rettighedshavere eller med deres samtykke.

D) Konsumtion af ophavsret og beslægtede rettigheder i internationale aftaler, som Fællesskabet har godkendt

26. Fællesskabet og dets medlemsstater er parter i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (i det følgende benævnt TRIPS). Denne aftale, der findes i bilag 1 C til overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen, er godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 94/800/EF for så vidt angår de områder, der hører under dets kompetence⁽²²⁾.
27. I artikel 6 i TRIPS-aftalen fastslås det, at *"I forbindelse med bilæggelse af tvister i henhold til denne aftale kan intet i denne aftale anvendes til afklaring af spørgsmålet om intellektuelle ejendomsrettigheders konsumtion, jf. dog artikel 3 og 4 [national behandling og mestbegunstigelsesbehandling]"*.

---

²¹ Disse godkendelsesrettigheder vil ved aftalemæssig afståelse generelt overgå til én licenshaver.

²² Rådets afgørelse af 22. december 1994 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguay-rundens regi (1986-1994), for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence, EFT L 336 af 23.12.1994, s. 1.

28. Desuden hedder det i artikel 6, stk. 2, i WIPO-traktaten om ophavsret, der blev godkendt ved afgørelse 2000/278/EF⁽²³⁾, at:

"Ingen bestemmelser i denne traktat anfægter de kontraherende parter mulighed for at fastlægge de eventuelle betingelser for konsumtion af den ret, der er omhandlet i nr. 1) [eneretten til at tillade, at originalen og eksemplarer heraf stilles til rådighed for almenheden gennem salg eller enhver anden form for overførsel af ejendomsret,] finder anvendelse efter det første salg eller anden form for overførsel af ejendomsretten til originalen eller et eksemplar af værket med ophavsmandens tilladelse."
(Uofficiel oversættelse).

29. Internationalt er der fortsat stor uenighed med hensyn til spørgsmålet om konsumtion af retten til distribution eller tilrådighedsstillelse for offentligheden, og dette har hidtil hindret opstilling af minimumsstandarder eller fælles bestemmelser i internationale aftaler.

E) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001

30. I dette direktivs artikel 4, stk. 1, forpligtes medlemsstaterne til at tillægge "*ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde enhver form for spredning til almenheden ved salg eller på anden måde af deres originalværker eller eksemplarer heraf*".

31. Denne ret er underlagt to typer af begrænsninger: a) konsumtion af retten - kun i tilfælde af første salg eller anden overdragelse af ejendomsret i Fællesskabet - og b) de undtagelser og begrænsninger, der nævnes i artikel 5, stk. 2 og 3, og som finder anvendelse på retten til spredning i medfør af stk. 4.

---

²³ Rådets afgørelse af 16. marts 2000 om godkendelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af WIPO-traktaten om ophavsret og WIPO-traktaten om udøvende kunstnere og fonogrammer, EFT L 89 af 11.04.2000, s. 6. Fællesskabet har endnu ikke deponeret sit ratifikationsinstrument vedrørende denne traktat.

32. I direktivets betragtning (28) ff. redegøres der for spredningsrettens omfang og begrænsninger. I betragtning (4), (9) og (10) fastslås det, at de væsentligste målsætninger med harmoniseringen er forbedring af retssikkerheden og tilskyndelse til betydelige investeringer i kreativ og innovativ virksomhed, fremme af vækst og øget konkurrenceevne for den europæiske industri, bidrag gennem et højt beskyttelsesniveau til beskyttelse og udvikling af kreativiteten til gavn for ophavsmænd, kunstnere, producenter, forbrugere, kulturen, industrien og almenheden generelt samt sikring af passende vederlag og mulighed for et tilfredsstillende afkast af investeringerne for ophavsmænd, kunstnere og producenter.

III. RETLIGE BETRAGTNINGER

33. Rådet vil behandle de påstande, der er fremført i hovedsagen, i den rækkefølge, der er anvendt af den forelæggende ret.

A) Proportionalitetsprincippet

34. Sagsøgeren i hovedsagens anbringender - som beskrevet af den forelæggende ret - tager udgangspunkt i det forhold, at Rådet har valgt at harmonisere konsumtion på fællesskabsplan, og at dette valg ikke blot er uhensigtsmæssigt til at opnå et indre marked uden hindringer (vedrørende importerede fysiske medier med filmværker), men pålægger borgerne forpligtelser, der er mere omfattende end strengt nødvendigt. Desuden mener sagsøgeren, at fællesskabslovgivningen er ineffektiv eller ligefrem gør det sværere at hindre udbredelsen af eksemplarer af værker, der bringes i omsætning på fællesmarkedet eller et andet marked uden rettighedshaverens samtykke.

35. I henhold til proportionalitetsprincippet, der er et af de overordnede principper i fællesskabsretten, skal de midler, der bringes i anvendelse i medfør af en EF-bestemmelse, kunne nå det mål, der er fastsat, uden at gå videre end nødvendigt⁽²⁴⁾.
36. *"For så vidt angår domstolskontrollen med de betingelser, der er nævnt i den foregående præmis, må der indrømmes fællesskabslovgiver et vidt skøn inden for et område som det, der omhandles i den foreliggende sag, der for lovgiver indebærer valg af politisk, økonomisk og social karakter, og hvor lovgiver skal foretage komplekse vurderinger. Kun såfremt en foranstaltning på dette område er åbenbart uhensigtsmæssig i forhold til det mål, som vedkommende institutioner forfølger, vil en sådan foranstaltning kunne kendes ulovlig (jf. i denne retning dom af 12.11.1996, sag C-84/94, Det Forenede Kongerige mod Rådet, Sml. s. I-5755, præmis 58, dom af 13.5.1997, sag C-233/94, Tyskland mod Parlamentet og Rådet, Sml. s. I-2405, præmis 55 og 56, dom af 5.5.1998, sag C-157/96, National Farmers' Union m.fl., Sml. s. I-2211, præmis 61, og dommen i sagen British American Tobacco (Investments) og Imperial Tobacco, præmis 123)."*⁽²⁵⁾.
37. Der er accept af, at forskelle mellem medlemsstaternes lovgivning med hensyn til konsumtion på EF-plan eller internationalt kan hindre den frie bevægelighed for varer og få umiddelbar virkning på det indre markeds funktion⁽²⁶⁾. Dette gjorde det nødvendigt med en harmonisering af de nationale bestemmelser om konsumtion af spredningsretten for ophavsmænd i det indre marked.

---

²⁴ Domstolens domme af 14. december 2004, *Swedish Match AB m.fl. mod Secretary of State for Health*, sag C-210/03, endnu ikke offentliggjort, præmis 47; og af 11. juli 2002, *Käserei Champignon Hofmeister GmbH & Co KG mod Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, sag C-210/00, Sml. s. I-6453, præmis 59.

²⁵ Domstolens dom af 14. december 2004, sag C-210/03, jf. ovenfor, præmis 48.

²⁶ Jf. i den forbindelse begrundelsen til forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, KOM(97) 628 endelig af 10.12.1997, side 25.

38. Dette forhold taler for en harmoniseret EF-bestemmelse, men siger ikke noget om, hvilken lovgiver der skal vælges. Det forholder sig nemlig sådan, at både konsumtion i Fællesskabet og internationalt - som anvendes i hele Fællesskabet - fjerner ovennævnte hindringer.
39. Sagsøgeren i hovedsagen forveksler på den ene side omsætning af et medium med et audiovisuelt værk mellem et tredjeland og Fællesskabet (der kan hindres for at beskytte den industrielle ejendomsret) og på den anden side omsætning inden for Fællesskabet, der ikke kan hindres.
40. Uanset om et medium med et kunstnerisk værk er importeret eller produceret i Fællesskabet, betyder bestemmelsen om konsumtion i Fællesskabet, at rettighedshaveren skal give sit samtykke i en medlemsstat til, at det fysiske medium omsættes i Fællesskabet, og at hans samtykke til omsætning uden for Fællesskabet ikke er tilstrækkeligt. Som følge heraf kan konsumtion i Fællesskabet udgøre en hindring for omsætningen af et fysisk medium mellem et tredjeland og en medlemsstat, men hvis det pågældende medium er bragt i omsætning i en medlemsstat med rettighedshaverens samtykke, så giver bestemmelsen om konsumtion i Fællesskabet mulighed for fri omsætning af mediet i Fællesskabet.
41. Rådet finder på denne baggrund ikke, at valget mellem international konsumtion og fællesskabskonsumtion kan begrundes i ønsket om at fjerne hindringer for den frie bevægelighed for varer i det indre marked, eftersom begge ordninger, hvis de anvendes ensartet overalt i Fællesskabet, kan løse dette problem. Da lovgiveren fastsatte reglerne om fællesskabskonsumtion, var hensigten at nå de målsætninger, der er omhandlet i direktivets betragtninger (jf. punkt 32). Efter Rådets opfattelse bør en høj grad af beskyttelse af ophavsmandens spredningsret gøre det muligt at fremme kreativiteten, sikre ophavsmændene et passende vederlag, forbedre væksten og øge den europæiske

industri konkurrenceevne. Ingen af den forelæggende rets anbringender kan føre til den opfattelse, at de foranstaltninger, der er truffet af lovgiveren, er åbenbart uhensigtsmæssige i forhold til disse målsætninger.

42. Med hensyn til spørgsmålet om, hvor effektiv eller ineffektiv fællesskabskonsumtion er til at fremme bekæmpelsen af distribution af medier, der bringes på markedet, uden at ophavsmanden har givet nogen form for samtykke i forbindelse med noget marked, er det tilstrækkeligt at fastslå, at dette ikke var EF-lovgiverens hensigt, da denne vedtog den anfægtede bestemmelse.
43. Sagsøgeren i hovedsagen skaber imidlertid forvirring ved at sondre mellem "piratkopier" og "ægte" kopier, hvilket ikke har noget juridisk grundlag. I Fællesskabet må enhver distribution eller markedsføring af et medium med et audiovisuelt værk uden ophavsmandens samtykke anses for at være ulovlig, medmindre lovgiveren har fastsat, at der ikke kræves samtykke. Fællesskabslovgiveren har imidlertid fastsat, at kun samtykke til markedsføring i Fællesskabet udtømmer ophavsmandens spredningsret i Fællesskabet.
44. På denne baggrund finder Rådet ikke, at ordningen med fællesskabskonsumtion henset til fællesskabslovgiverens målsætninger kan anses for at være åbenbart uhensigtsmæssig.

B) Konkurrencepolitikken

45. Sagsøgeren i hovedsagen påstår, at princippet om fællesskabskonsumtion kun er en fortolkning af spredningsretten, som Kommissionen har udarbejdet, og at denne fortolkning strider mod målsætningerne for EU's konkurrencepolitik. Ifølge sagsøgeren i hovedsagen fører denne opfattelse til en videreførelse af kunstigt høje priser i EU, fordi den globale konkurrence sættes ud af kraft til skade for de europæiske borgere,

som mister frihed i forbindelse med deres valg som forbrugere. Desuden hævdes det, at denne fortolkning af spredningsretten er i strid med målsætningerne for Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD), hvorefter liberaliseringen af samhandelen skal føre til billigere og bedre varer til forbrugerne.

46. Før der svares på de anbringender, som sagsøgeren i hovedsagen fremfører, er der behov for et par indledende præciseringer for igen at få diskussionen på rette spor. I det spørgsmål, der er stillet til Domstolen, præciseres det ikke, hvad sagsøgeren mener med konkurrencepolitik. Man kan vanskeligt forestille sig, at fællesskabslovgiveren skulle overtræde EU's konkurrencepolitik, da det hovedsagelig er fællesskabslovgiveren, der selv fastlægger den med forbehold af Kommissionens kompetence. Men Rådet finder under alle omstændigheder, at direktivet er i overensstemmelse med traktatens konkurrencebestemmelser.
47. I EF-traktatens artikel 3 fastslås det med de i EF-traktatens artikel 2 nævnte formål for øje, at *"Fællesskabets virke under de betingelser og i det tempo, som er foreskrevet i denne traktat, [skal] indebære: ... gennemførelse af en ordning, der sikrer, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes"*. Denne bestemmelse genfindes i direktiv 2001/29/EF, hvis første betragtning fastslår, at *"traktaten foreskriver oprettelse af et indre marked og indførelse af en ordning, der sikrer, at konkurrencen i det indre marked ikke fordrejes. En harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om ophavsret og beslægtede rettigheder bidrager til at opnå disse mål"*.
48. Det forholder sig således, at direktivet ved hjælp af en harmonisering af de vilkår, der gælder for ophavsmænd og andre indehavere af ophavsrettigheder og/eller beslægtede rettigheder bidrager til at sikre, at konkurrencen ikke fordrejes i Fællesskabet. Målsætningerne med konkurrencepolitikken er at sikre lige vilkår for alle økonomiske aktører, og en følge heraf vil normalt være lavere priser for forbrugerne, men dette er ikke målet, eller det er ikke det eneste mål (for eksempel kan statsstøtte til visse

virksomheder få den virkning, at forbrugernes pris for varerne eller tjenesteydelserne sænkes, i hvert fald på kort sigt, men det er helt klart ikke noget, traktaten tilstræber).

49. Desuden indeholder traktaten i afsnit VI, kapitel I, en række konkurrencebestemmelser, som skal overholdes af virksomhederne og medlemsstaterne. Det anfægtede direktiv hverken begrænser eller ændrer muligheden for at anvende disse bestemmelser, som end ikke berøres af direktivet.
50. For så vidt angår den manglende overensstemmelse med OECD's målsætninger forholder det sig endelig således, at billigere og bedre produkter til forbrugerne ikke er et egentligt mål i overenskomsten om OECD, og at de mål, som denne organisation søger at nå, heller ikke er bindende for fællesskabslovgiveren.
51. Fællesskabskonsumtion kan således ikke opfattes som værende i strid med EU's konkurrencepolitik.

C) Ytringsfriheden

52. Ifølge sagsøgeren i hovedsagen er gennemførelsen af infosoc-direktivet i strid med artikel 10 i den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK), fordi borgerne afskæres fra at modtage informationer.
53. Ytringsfriheden er sikret i artikel 10 i EMRK. I direktivets niende betragtning fastslås det, at intellektuel ejendomsret er anerkendt som en integrerende del af ejendomsretten. Ejendomsretten er sikret i Fællesskabets retsorden i overensstemmelse med de

opfattelser, der er fælles for medlemsstaternes forfatninger, og i tillægsprotokol nr. 1 til EMRK⁽²⁷⁾. I dette tilfælde står vi således over for en mulig konflikt mellem to grundlæggende rettigheder.

54. Rådet har under udøvelsen af sine skønsbeføjelser taget hensyn til de mulige sammenstød mellem disse to rettigheder, og det har fundet en balance mellem de foreliggende interesser, således at begge rettigheder tilgodeses i tilstrækkeligt omfang (jf. Domstolens dom, *Schmidberger* af 12. juni 2003, C-112/00, præmis 81). Den balance, som fællesskabslovgiveren har fastlagt inden for rammerne af direktivet, består i at forene ophavsmandens ejendomsret og ytringsfriheden ved at begrænse begge rettigheder. Ingen af de to rettigheder er nemlig absolutte, og de kan begge pålægges visse begrænsninger. Ytringsfriheden kan, som det fremgår af artikel 10, stk. 2, i EMRK pålægges begrænsninger i medfør af lovgivningen, hvis sådanne begrænsninger "*er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, territorial integritet eller offentlig sikkerhed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspredelse af fortrolige oplysninger, eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed*". I *Connolly*-dommen anerkendte Domstolen klart, at "*særlige begrænsninger af ytringsfriheden kan i princippet begrundes ud fra et legitimt formål om at beskytte andres rettigheder, som omhandlet i artikel 10, stk. 2, i EMRK*"⁽²⁸⁾. På samme måde som "*udøvelse af ytringsfrihed og forsamlingsfrihed under fredelige former heller ikke - i modsætning til andre grundlæggende rettigheder i konventionen, såsom menneskers ret til liv og forbuddet mod tortur og umenneskelig eller fornærdende behandling eller straf, hvorfra der aldrig kan gøres undtagelser -*

---

²⁷ Jf. navnlig Domstolens dom af 13. december 1979, *Hauer*, sag 44/79, Sml. s. 3727, præmis 17.

²⁸ Domstolens dom af 6. marts 2001, *Connolly*, sag C-274/99 P, præmis 46.

absolutte forrettigheder, men skal ses i sammenhæng med deres funktion i samfundet."

⁽²⁹⁾. Også ejendomsretten kan underkastes begrænsninger, ikke mindst af hensyn til almenvellet⁽³⁰⁾.

55. Artikel 5 i direktivet opregner de tilfælde, hvor medlemsstaterne kan fastsætte undtagelser fra eller indskrænkninger i ophavsrettighederne, uanset om det drejer sig om reproduktionsretten eller overførsingsretten, retten til at tilrådighedsstillelse for almenheden eller spredningsretten. Artikel 5 i direktivet indeholder en liste over disse undtagelser eller indskrænkninger, hvoraf nogle klart bidrager til ytringsfriheden. Som eksempel kan nævnes undtagelsen for særlige reproduktionshandlinger, som foretages af offentligt tilgængelige biblioteker, uddannelsesinstitutioner, museer eller arkiver⁽³¹⁾, undtagelser for artikler om aktuelle økonomiske, politiske eller religiøse emner eller værker eller andre frembringelser af samme karakter, der er udsendt over radio og tv⁽³²⁾, samt undtagelser for anvendelse af politiske taler, offentlige forelæsninger eller anvendelse med henblik på karikatur, parodi eller pastichelignende værker eller frembringelser. Navnlig med hensyn til spredningsretten udgør konsumptionsprincippet den vigtigste indskrænkning. Fællesskabslovgiveren har således fastsat, at ophavsmandens ret til at kontrollere spredningen af værkerne udtømmes, første gang værkerne sælges af ophavsmanden eller med dennes samtykke i Fællesskabet, eller når ejendomsretten hertil overdrages på anden vis. Således kan indehaveren af ophavsretten inden for Fællesskabet kun udøve kontrol med den første markedsføring af den frembringelse, der er omfattet af denne ret. Derefter kan en sådan frembringelse cirkulere frit, uden at rettighedshaveren kan modsætte sig det. Derfor bidrager konsumptionsprincippet til ytringsfriheden og navnlig friheden til at modtage oplysninger. Direktivet sigter mod at opnå en rimelig balance mellem de involverede interesser. Rådet, der har en stor skønsmargen på området, finder, at de mulige indskrænkninger i de indbyrdes

---

²⁹ Domstolens dom af 12. juni 2003, *Schmidberger*, sag C-112/00, Sml. s. I-5659, præmis 80.

³⁰ Artikel 1, stk. 2 i tillægsprotokol nr. 1 til EMRK.

³¹ Artikel 5, stk. 2, litra c) i direktivet.

³² Artikel 5, stk. 3, litra c) i direktivet.

modstridende grundrettigheder er afpasset efter det forfulgte formål og ikke indebærer et uforholdsmæssigt og uacceptabelt indgreb, der krænker selve kerneområdet for de således sikrede rettigheder (jf. dom af 12. juni 2003, *Schmidberger*, sag C-112/00, Sml. s. I-5659; jf. ligeledes dom af 8. april 1992, *Commission/Allemagne*, sag C-62/90, Sml. s. I-2575, præmis 23, og dom af 5. oktober 1994, *X/Commission*, sag C-404/92 P, Sml. s. I-4737, præmis 18).

D) Hjemmel

56. Sagsøger i hovedsagen hævder, at direktivet ikke har nogen gyldig hjemmel. Direktiv 2001/29/EF om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet bygger på EF-traktatens artikel 47, stk. 2, artikel 55 og 95. Disse bestemmelser giver fællesskabslovgiveren mulighed for at træffe de nødvendige foranstaltninger, for at det indre marked kan fungere hensigtsmæssigt med hensyn til etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser gennem harmonisering af landenes lovgivning om indhold og udøvelse af ophavsret og beslægtede rettigheder. Direktiv 2001/29/EF tilsigter at bidrage til gennemførelsen af disse mål, og der er intet i dets indhold, der tyder på, at det forfølger andre formål. Det forhold at den pågældende foranstaltning påvirker virksomhederne i tredjelande og EF-virksomhederne forskelligt er irrelevant for valget af hjemmel.
57. Det følger heraf, at disse artikler er et passende retsgrundlag. De påstande, sagsøger fremfører, er derfor åbenlyst ubegrundede og må afvises.

E) Forbindelserne med tredjelande

58. Sagsøger ønsker, at Domstolen skal vurdere, om der eventuelt er uoverensstemmelse mellem den pågældende bestemmelse og de internationale aftaler, som Fællesskabet har

indgået med tredjelande. Som det fremgår af analysen ovenfor, er der ingen international konvention eller bilateral aftale, indgået af Fællesskabet, som pålægger dette at vælge det geografiske omfang af konsumtionen.

59. Rådet var desuden ikke forpligtet til at tage hensyn til den situation i tredjelande med hensyn til indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder, der forelå i henhold til tredjelandenes lovgivning, da direktivet blev vedtaget. Sagsøgeren kan derfor ikke påberåbe sig en eventuel diskriminering i forhold til disse som et anbringende, der kan begrunde foranstaltningens ugyldighed.

F) Andet

60. Sagsøger hævder, at fællesskabslovgiveren i forbindelse med direktivet ikke har taget hensyn til retten til uddannelse som nævnt i EF-traktatens artikel 153, stk. 1, samt beskyttelse af den danske og europæiske kulturarv. Han hævder desuden, at foranstaltningen er i modstrid med lighedsprincippet.
61. Ifølge EF-traktatens artikel 153, stk. 1, bidrager Fællesskabet til at sikre beskyttelse af forbrugerne, bl.a. med hensyn til deres ret til uddannelse. Direktiv 2001/29/EF har ligeledes til formål at "*fremme læring og kultur gennem beskyttelse af værker og andre frembringelser og samtidig åbne mulighed for undtagelser i offentlighedens interesse med henblik på uddannelse og undervisning*"⁽³³⁾. Gennemførelsen af dette mål sikres bl.a. ved at give medlemsstaterne mulighed for at indføre undtagelser og begrænsninger i ophavsretten "*hvis der udelukkende er tale om anvendelse til anskueliggørelse i forbindelse med undervisning eller med henblik på videnskabelig forskning*", som fastsat i direktivets artikel 5, stk. 3, litra a). Sagsøgerens argument er således ikke berettiget.

---

³³ Direktivets betragtning 14.

62. Med hensyn til de kulturelle aspekter, som fællesskabslovgiveren skal tage hensyn til, navnlig på det kunstneriske og litterære område, fremgår det bl.a. af direktivets tolvte betragtning, at Rådet ved vedtagelsen af den pågældende foranstaltning har taget de kulturelle aspekter i betragtning. Ved harmoniseringen af landenes lovgivning har fællesskabslovgiveren tilstræbt, at der indføres et højt beskyttelsesniveau for at bidrage *"til at bevare og udvikle kreativiteten til gavn for ophavsmænd, kunstnere, producenter, forbrugere, kulturen, industrien og almenheden generelt"*⁽³⁴⁾. Harmoniseringen vil medvirke til, at medlemsstaternes forskellige kulturer kan udfolde sig, og samtidig med at de opretholder deres nationale og regionale forskellighed, anskueliggør de den fælles kulturarv, eftersom *"en effektiv og rigoristisk beskyttelsesordning for ophavsret og beslægtede rettigheder er et af de vigtigste redskaber til at sikre de nødvendige ressourcer til skabelsesprocessen og kulturproduktion i Europa og navnlig garantere skabende og udøvende kunstneres uafhængighed og værdighed"*⁽³⁵⁾. Fællesskabslovgiveren har således, i modsætning til hvad sagsøger hævder, fuldt ud taget hensyn til sagens kulturelle aspekter.
63. Med hensyn til den påståede overtrædelse af lighedsprincippet har Rådet vanskeligt ved at følge sagsøgerens argumentation. Denne synes imidlertid at hævde, at indehaveren af en intellektuel ejendomsret i Fællesskabet kan udnytte denne ret til at hindre salg af en bog, der er bragt i omsætning i Tyrkiet, men at han ikke kan gøre det, hvis den er bragt i omsætning i Grækenland med den pågældende rettighedshavers samtykke. I så fald drejer det sig indlysende om to situationer, der ikke kan sammenlignes. Et produkt, der

---

³⁴ Direktivets betragtning 9.

³⁵ Direktivets betragtning 11.

er bragt i omsætning i Fællesskabet, skal kunne omsættes frit i kraft af princippet om frie varebevægelser, medens et produkt, der er bragt i omsætning uden for Fællesskabet, ikke hører ind under bestemmelserne i EF-traktatens artikel 28⁽³⁶⁾. Derfor kan lighedsprincippet, der forbyder, at man behandler ens situationer forskelligt eller forskellige situationer ens⁽³⁷⁾, ikke anvendes. Desuden kan det princip om forbud imod forskelsbehandling på grund af nationalitet, der er fastsat i generel form i artikel EF-traktatens artikel 12, kun gøres gældende, for så vidt den foreliggende situation hører under fællesskabsrettens anvendelsesområde, hvilket principielt ikke er tilfældet, hvis det drejer sig om varebevægelser mellem et tredjeland og Fællesskabet.

IV. KONKLUSION

64. Rådet anmoder derfor Domstolen om at besvare det første spørgsmål stillet af Østre Landsret (Danmark) således:

"Behandlingen af spørgsmålet har intet bragt frem, der kan anfægte gyldigheden af artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet".

H. VILSTRUP   F. FLORINDO GIJON   R. LIUDVINAVICIUTE-CORDEIRO

Rådets befuldmægtigede

---

³⁶ Jfr. navnlig Domstolens dom af 9. februar 1982, *Polydor*, sag C-270/80, Sml. s. 329.

³⁷ Jfr. navnlig Domstolens dom af 17. juli 1963, *Den Italienske Republik mod Kommissionen*, sag 13/63, Sml. s. 337.